

امور اداره و تحریر به سنه سلائیگی
توفیق افندی نظارت ایدر .

ادبیات ، فنون و معارف و مطایبات
ادبیه و شئون معارف و ترقیدن بحث
ایدر ، تنویر افکاره خدمت ایلر .

مجموعه ادبیه

۱۷ ۱۳

امور اداره و تحریر به سنه متعلق خصوصیات
ایچون توفیق افندی به مراجعت اولنور .

در سعادت و ولایات شاهانه ایچون بر
سنه لك آئونه سی بکرمی بش غروشدور .
آئونه اجرئی برینه پوسته بولی قبول
ایدیلیر . مرکزى شمديك باب عالی
جاده سنده عطار بورغاکی افنديك
دکاتیدر .

غير ايله كوردنجه هم آغوش الفت يارمى
آه ايدوب نمكش افشا ايتمه ملك اسرارمى
بركك مجبورى يم هيچ سورمه حال زارمى
ياره تاثير ايلمز بر آه سردم وار بنم .

88

صحائف عاشقانه ده روحزى برملال
خفينك زبونى ايدرك ساعترجه غشى
ايدن (واصف اندرونى) نك اقتدارى
الواح حقيقتده بشقه برصورتده برتوتار
اولور :

« بوداثره غربى عالمى صانيرسك
انواع غم و محنتى عالمى صانيرسك
غم آكا دينوركه ويره شادى نغم آسا
زمنجه كوكل سن ده غمك غم مى صانيرسك
هر باده كشي رند جهانديده اولورمى ؟
ارباب خراباى بتون جمعى صانيرسك
تحصيل كمالات ايله كامل اولور انسان
هر بر خراي فهمى آدمى صانيرسك
عارف اوله ماز تركيده ترك ايله بن آدم
هر تاج كين زاهدى ادممى صانيرسك ؟ »

— كيم بياير اصل ؟ — بره اوسيت
آرسانده ايكن سويلديكى :

« ملك برپوله دكر فوري خيل وحشى
ايتمه اقباله هوس نندكه خوش كوربودمى
آت كوكلدن المى ، چكمه يك تالمى
نه نوای انمى دكله جهانده نه غمى ! »
ايله امثال حكيمه دن معدود اولان :

« دكانده شعر مشق اوله مازكل اوه اوكرن
بازارده كالاي معارف صانيلورمى ؟ »
و :

« بهايمن صايارمش شخصى بي عرفانى عارف
دكل انسانلر اول زمريه حيوانلر اغارمش »
پتلىرى و :

« كيم اولور زور ايله مقصودينه ره باب ظفر
كلير البته ظهوره نه ايسه حكم قدر
حقه تفويض امورايت نه الم جك نه كدر
قيل سوزم عارف ايسه كوش قبوليكه كهر
مختى كندينه ذوق ايتمه در عالمده هنر
غم وشادى فلك بوبله كلير ، بوبله كيدر .
الح . . . »

مسدى ده ايشته بزه نه درجه براقدارى
حائز اولديغى كوسره بيلير .
شعراى سالفه منر مياشده لطيفه
پردازلنبله ، واضح ، ساده افاده سبيله

شهرت بولمشدر . طبيعت شعر بهلى دها
اون بر ، اون ايكي ياشلرنده ايكن كوچك
كوچك انزلريله تجلى ايتمه باشلامشدى .
تخف پتلىرينه . عزللرينه بك چوق
تصادف اولنور . از جمله بر غزلنده
جدى جدى ، بارلاق بارلاق ، كندينه
مخصوص بر طرز بديع ايله روحزى
تاثرله غرق ايدر كن لطائف كويانه
اشعارده ميل ايتديكى كور بيلير .

(۱۲۲۷) تاريخنده جنتمگان غازى
سلطان محمود خان ثانى لسان عاليستدن
روضه مطهرمه تقديم قلنان شو تضر -
عنامه سى ذكره شايدنر :

« شمعدان ايله دم اهدايه جرأت يارسولاه
مرايم دركه عليا كه خدمتى يا رسولاه
دكلدر روضه كه شايسته دست آويز ناچيزم
قبولكله قيل احسان وعنايت يا رسولاه
كيم وار حضر نكدن اوزكه عالم ايله يم اعلام
جنايكندر آنجق لطيف و همت يارسولاه
دخيلك الامان صدا الامان دركاهكه دوشدم
ترحم قيل بكا ايله شفاعت يا رسولاه »

دوعالمده قيل استصحاب خان محمود عدلى بي
سنگدر اول و آخرده دوات يا رسولاه
واصف اندرونى شرفيلريله بر موقع
متناز احرار ايله مشدر . فقط اكثر
انزلرنده ، شعرلرنده خطيبات لفظيه
موجوددر .

كنديلرى سلطان سليم خان نائيك
اواخر عصر عاليه بيله سلطان مصطفى خان
رابع و سلطان محمود خان ثانى حضراتى
اعصارى شمراسندن معدوددر .

صدر اعظم بوستانجى باشى ارنبود
خليل پاشانك يكتى ايدى .

ديكر اسملرى (عثمان) اولوب
كيلار كنه خداسى دنمكه معروف ايديلر .
ديوانى حقيقه شايان مطالعه در .

محمد مخلف

زاده خيال

۳

تيا روده

— حسين جاهد بكه —

درامك صوك برده سى ، رقتلر . .
هيچانلر . . اهراز رايچنده (زوالى بى) ك

امل سباهى كى قبايور ، خواننده لرك
او بارد : « غى غى ! لرينه انضمام ايدن :
— سيميد پتير . . اعلا ماندا ليتا . . .

هانبا صو . . . نذرلى حاضر و نك سا -
معنه سنده تيتره يوردى . شيمدى قومديايى
تماشا ايچون استعجال كوسترن علوى ،
برنو ، على انور هب بردن نميد بكه دونديلر
وخفيف بر خنده ايله :

— نميد بك ، اعلا نه باقارميسكز . . .
نميد اوموزلرينى قالد يردى ، متبسمانه
جواب ويردى :

— « سوداى اشتاره ، غايت كولنجلى
قومدى ۳ پرده ! اشخاصى ده اكلامق
ايسترميسكز ؟ »

انور ، شو خانه بر ادا ايله : —
يوف ، ديدى ، لطف ايدرسكز !
نميد كولدى : — برده لرك صورت
احوالى ؟

— تشكر ايدم رزا . . شمدى اوچى ده .
غريب بر ساقفه مراقله ، ديكه يوردى .
نميد بك كوزلرينى قالد يردى :

— آسف ، عرفان ايكي هم مسلك !
حسنى ، آلى ، فهمى اوچ رفيقى . . .
« نميد براز توقه ن صكره تكرار دوام
ايتدى . . برنجى پرده : خولايى اشتاره . .

بواجوبه لر . . . عكس صدا . . نام مستعار . .
يپنه بر قازت دو وزيت . . . ايكنجى پرده :
ايلك ضربه . . اعتراف جهالت . . انسان
نه جابوق آلدنبر . . بر رفيقك قابى . . .

اوچنجى پرده : معهود تنقيد مسأله سى . .
خيله ايله فائل امل اولته بيليرمى ؟
محجوبيت . . عذاب وجدان . . .
برنو شكسته بر بنم ايله : — اوج .

ديدى ، نه كوزل ترازدى !
صكره ، ايچنى چكدى وعلاوه
ايله دى : — لكن ، بوخيج درامى ،
بو كولنجلى قومديايى نرمى بكمه كورملى ،
تقدير ايتلى دكيدى ؟ . . .

انور مهتر صداسيله : — هيهات !
شمدى اون اوج كور اوليسور . . .
زوالى نرمى ؟ . . .

نميد ، بوتون شعر شاييله ، متردانه
سويله دى : — اونوتور ديكز ؟ ميني
ميني منورى . . .

علوى بردنبره شاشيردى . نميد بكه
بر نظر معيندار عطف ايله :
— منورمى ؟ اونوت نميد . . .

او شمدى مؤبدا آبرمادىمى ؟
نميد ، تيتره دى . . البنى بوزينه
قباضى ، و ، بردن ، هونكور ، هونكور
آغلادى . . .

جغراق صداسى ، بتون منيچ
چهره لرده سورونه لرك ، سونوك بر كولكه

طبيعتك آغوش صفاسنده ، منوره ،
بالكز او ميني ميني ايله . . دكره ، سباه ،
بتون بو كوزللكره قارنى بالكز او مالكة
هويت ايله قالمق . . . وبتون صميرنى ،
حياتى بالكز آنك منر املىرى ، مذهب
خوليلارى ايله كچيرمك . . آنكه ، منوره كيزلى
كيزلى آه ايتك ، آغلامق . . .

او ايسيتوردى ، كه كوچو كدن برى آنك ،
منورك طائلى نظرلرى ، بايقن تبسملرى ،
معصومانه التفاتلرى ، دلشكارانه اداليله
ازلسون . اوت ، برلانه زرین ده بالكز . . .
بالكز آنكه ياشين . . . بالكز . . . بالكز
آنكه سوشين . . .

آه ، او ايسيتوردى ، كه بر طائر نغمه
خير محبت ، روحلرينك بالاي نگاهنه برلانه
شغف قورسون . . واونسون . . اوتسون . .
اوتسون ! بوصاف قبلارك همسرودى
اوتسون ؟ آنلرى تقدیس ايتسين . صكره ،
آنكه ترك جان ايدر كن ، بويسود حياتك
انقاض جزى باشنده ، سقىل ، خزانديده
بر دالك اوستنده مرنيله خوان رقت
اولسون . . .

آه ، بوفرداى سهرنك . . .

88

اقبال ! اى ، نابكار ! صحائف
كزيده بيسانك قارارسين . . . سباهى
دلاويزك احزان يانس ايله صارارسين . . .
فقط بورنجيده دل ، سنك جلوه سباهكى
بايدار ايتسون . . .

بر دقيقه لى سعادت ايچون ديدين
بو حجازلر ، سنك قراركه موقننده ياقيجى
المى ، غمزلره ايكلركن ، آجى آجى
حايغر بر كن ، ايچين ايچين آغلار كن ، آه
سندن ، بالكز سندن شكابت ايدر كن
بزى از ، ازرسين . . .

ليال مختك غلوده سكون ! آه ،
بو خيرچين ، جيلفين سكونك ايچينده
بزى خذملر ، استيزالره ديكلرسين . . .

اقبال ! اى ، مختك بشر ! بيل ، امين
اولكه بو آزده قلب ، اوسيل خروشان
غم آلتنده جالقانركن بوچشم الما كدن
بر قظره باش بيله آقايه جق . . . اوزمان
آه ، اوزمان ايسنه ديكك يره چكوب
كتور . . . بتون بلكمكه كوتور . بودوران
هيچى تماقارشينده بر بازيجه كى بووارلا .
آه ، بو حس ناسوت . . بو فيضاي
خيالات . . بو تقاضاى روح . . .

88

جغراق صداسى ، بتون منيچ
چهره لرده سورونه لرك ، سونوك بر كولكه

کي، آقدي، تا صحنه نك ياننده دماغ
تيركشي حزنني تنظير ايدن قيصه برتقسي
لطيف بريشمروي متعاقب بتون خواننده لر
بر آواز تيز ايله :

« آكارم اسمكي، آغلار يانارم، صيرلانيرم
دم اولور كندى كوزمدن سني بن قيصقانيتم
كورم جكلر، سه وه جكلر، قابه جقلر صانيرم
دم اولور كندى كوزمدن سني بن قيصقانيتم
شرقيسي اوقوركن نيمد قلبا، برني تاني
تخسر ايله، كره لر دو كويور و :

« كورم جكلر، سه وه جكلر، قابه جقلر صانيرم
مصراعي، بتون هوتيله آنك سراب
خاطراتني طيرمالا يوردى ...

شمدي نيمد، بوتنكي صدر ايچنده
بوغولوركن برده، بتون چشم انتظار
رسیده قارشينده، بر مختصر ك ديدملري
كبي، يواش يواش آجيليوردى ...

(مابعدى وار) الياس سكوتى

مستوبكيا

اوروپاده قوش و كله بك
قوللكسيونلري

هر شينك انواع واجناسدن متعدد
نمونه لري بر آرايه جمع ايدرك قوللكسيونلر
وجوده كنيرمك مراقك اوروپاده نه قدر
تعمم ايلديكي معلومدر .
بو كجي قوللكسيونلر وجوده كنير-
لمسندك قسوتلى مؤنرك ياره اولديني
آزاده شهيددر، فقط ياره قدر سعي واقدا
متمادى ومراقكده تاثيرات مخصوصه
كو-تريدي انكار اولنه من .

مثلا انكتره نك مشاهير اغنياسندن
موسيو روجيله انواع طيور ك نمونه لري
جمعه مخصوص اولان قوللكسيوني ايچون
سنوى ۱۷۵،۰۰۰ قرانق صرف ايدبور .
حالبوكه مومى اليه آرزوايتسه بونك ايچون
برقاج مليون قرانقده صرف ايدمياير .
لكن كنديسك بوباده كي مراقى صوك
درجه ده اولمديني كبي بويله برايشله اشتغال
ايچون لزومى قدر وقتي ده بولمديفنندن
بو قوللكسيون خيلقده برنجيلكي احراز
ايدمياير .

انواع واجناس طيور ك نمونه لري
جمعه موفق اولانلر مياشده برنجيلك
موسيو (بوت) نامنده برذانه عائد اولديني
پيائنده اوروپا غزته لري متفق اللسان
بولنيورلر .

مومى اليك آلتش، بتمش سني سعي
متمادى نتيجه سنده مليونلر صرفيله جمع
ايدميايلديكي قوللكسيون آلان (رايئون)
شهرنده كائن (ديك) موزم سنده جالب
حيرت اوليور .

ايكنجي درجه ده مكمل عد اولنان
قوللكسيونلردن بريسه موسيو (قانون
ريستان) مالك ايدى . مومى اليه آلتش
سني على التمادى جالشه رقى جهانك هر
قطه سندن جلب ايدلمش اولمق اوزره
۶۳۰۰ نوع طيور ك ۲۹۰۰۰ قطعه نمونه -
لرني جمعه موفق اولمشدر . مناطق حاره
طيورينك نمونه لر نجه بوقوللكسيونك
جهانده امثالى بولمز .

كله بك قوللكسيونلرينه كنجه بونلر ك
اك مكملنه نيورق اهايليسندن موسيو
(بر تولد نومونه كن) مالكدر .
مومى اليه يكرمي سني ظرفنده يوز
بيك كله بك نمونه سي جمعه موفق اولمشدر .

پوسته بولى توزيغنه مخصوص
ماكنه لر

فرانسه پوسته وتلغراف نظارت نجه
پوسته بولى توزيغنه مخصوص بر طاقم
ماكنه لر اعمال ايتدبرلمكده اولديني
يازمشيدق . صوك پوسته ايله پارس غزته -
لرنده مطالعه ايدلديكنه كورم مذكور
ماكنه لرك اعمالانى ختام بولمش اولد -
يغندن بر قاجي تعيين اولسان واقعه
برلشدرلمش وشباط افرنجينك ايكنجي
كونندن اعتباراً اجراي عملياته باشلامشدر .
« فيغارو » غزته سي بونلردن (برون)
بولوارينه وضع اولنان ماكنه ده بالذات
كدرى محررلري طرفسندن اجرا قتلان
تجربيني حكايه ايدبور .

مذكور غزته نك محررلري بريسي
اون وديكري بش ساتنيمك ايكي فرانسز
سكه جديده سني ماكنه نك دليكنه وضع
ايدر اتجز طائلي برصدا حاصل اولمسي
متعاقب ديكر بر دليكندن اون بش ساتنيمك
بربول ظهور ايتشدر .

قوللايله قوللايله بازيبي قلائي بك
زياده سيلمش اون بش ساتنيم دكرنده
ايكي سكه ايله اجرا قتلان تجربه نمره دار
اولممشدر . ماكنه بر دليكندن آتيلان
ايكي سيليك ياره ني ديكر دليكندن ديشاري
فيرلاشمش ايسده پوسته بولى ظهور
ايتممشدر . شو حالده سيليك ياره لرك
اعاده اولنديني محقق ايدى .

شوندن بوندن

كره شمسك معدنياتي

كره شمسده وجودى كشف اولنان
معدنلر ك جنس ومقدارى كوندن كونه
جوغاليور .

راصديندن موسيو (نورمان لوقيه)
بوندن اون بش سني اول قرص شمسده
كشف ايتمش اولديني برطاقم بارلاق جيز -
كيلر ك شمدي به قدر وجودى كشف
ايدلممش برغازك وجودينه دلالت ايلد -
يكني باليسان مذكور غازه (هاليوم)
عنواني ويرمشيدى . مع مافيه مذكور
غازك فى الحقيقه موجود اولوب اولمديني
برمدت مشكوك قالدى . يالكنز ۱۸۹۵
سنة سنده موسيو (رامسه) نام كيميا كر
اجرا ايلديكي تدقيقات نتيجه سنده كره
زمين اوزرنده ده مذكور غازك وجوديني
كشف ايدرك كنديسي اجسام سائرده دن
تفريق ايتمكه وماهيتي تماميله كشف ايلمكه
ومذكور غازك نقلت اضافيه سي مولد المالك
ايكي مثله معادل اولديني تعيين ايتمكه
موفق اولمشدر .

سنة مذكورده موسيو (لوقيه)
قرص شمسده ديكر برغازك وجوديني
دها حس ايدوب بوكا (فورونيوم)
عنواني ويرمشيدى .

ايتاليا كيميا كراندن بري (وه زوو)
يانار طاعنى فوهه سندن جيقان علرلده
(فورونيوم) فازينك وجوديني كشفه
موفق اولمشدر .

كيميا كراندن ديكر ايكي ذات ده بوكه
قرص شمسده بيكدن ايكي غازك وجوديني
كشف ايدرك بريسه (اورينيوم) وديكرينه
(نه بولوم) عنواني ويرمشدر .

المانياده ثروت عموميه

۱۹۰۰ سني طرفنده بانت وبركوسى
آله حق ثروتلري اكلامق اوزره آلمان ياده
اجرا قتلان بوقلمده فراقفورت سورلو -
ماين شهرينك اك زنكين مملكه اولديني
ثابت اولمشدر . مملكه مذكورده ده
۱۸۹۷ سني سنده نفوس باشه اسابت
ايدن ثروتك مقدارى ۱۹۲،۹۷۷ مارق
ايكن سنة حاضره ده ۱۹۷،۳۶۶ مارقه
بالغ اولمشدر . (نسن) شهرنده نفوس
باشه ۱۷۳،۴۰۱ . شارلوتنبورغ شهرنده
۱۶۱،۳۲۶ . برلينده ۱۴۸،۷۱۳ مارق
اسابت ايدبور ايتش .

فيللر ك سوقاق سوپورمه سي

فيللر ك آفريقا وجنوبى آسياده
خدمات مختلفه ده اسخدام ايدلمكده
اولديني معلومدر . فقط شمدي به قدر
سوقاق سوپورميايكي كبي بر وظيفه
خسيسه نك فيللره تخصيص ايدلديكي
كورلمه مشدى . بوكه شيقاغو شهرنده
بويله برشي ده كورولمشدر . مع مافيه
بو خدمت خسيسه جانلى فيللره حواله
ايدلمش اولسه يدي اوقدر جالب استغراب
اولميجقدى . فقط آمريكا مهندسلري
خدمت مذكوريني جانلى فيللره كوردبره -
جك يرد جليكندن اعمال ايدلكرى بر فيل
مصنوعه توديع ايلمشلردر .

بوفيل مصنوع جانلى فيللر كى سوقا -
قلمده كزم بيلبور . قارنده مكمل بر
ماكنه برلشدرلمشدر . خرطومى يكد -
يكرينه كچيرلمش يوزلرجه چليك حلقه لردن
متشكلدر .

ماكنه ني تحريك واداره ايدن
ماكنيست فيلك باشى ايچنده طورهرق
اورادن كچيديكي سوقاقرى معاينه ايتمكه
وه زرده بر كاغد پارچه سي . بر مقدار
چوب كورم جك اولورسه درحال فيلك
خرطومنى تحريك ايدرك بونلري طو .
بلامقده، فيلك قارنى داخنده كي بر خزينه
درونه آتمقده در . خزينه طسولقدن
صكره فيل شهر ك بيوك چوبلكنه سوق
اولنه رقى طسولاديني چوبلري اورايه
بوشالتمقده در . آمرىقا غزته لري بوغريب
جوبوچينك كال سكون وظرافت ايله
ايفساي وظيفه ايتمكه اولديني بيان
ايدبورلر .

ازدواج سيفورطه سي

انكتره ده يكي بر قوم بانيه تشكىل ايتمش،
ازدواج ايدمه مملك احتمالنه قارشى قزلرى
سيفورطه ايدبور . بر قز قرق ياشنه قدر
هرسه بوقوم بانيه به بر مقدار ياره ويره -
جك ، شايد قرق ياشنه قدر قز كنديسه
مناسب بر زوجه بوله ميه جق اولورسه
اوحالده قوم بانيه قزك اختيار لغتى راحت
ورفاهيت ايچنده كچيرمسي تا مياين ايدم جك
صورته كنديسه مقدار كافى ياره ويره جك
ايتش .

ترجمان حقيقت معلومه سنده طبع اولمشدر .

صاحب امتياز : محمد اكرم